

Modernisme – sochařství

Modernisme - sochařství

- Spojeno zejména s modernistickými budovami – většina z nich se může chlubit bohatou sochařskou výzdobou; významná sochařská díla doplňují nejvýraznější památky *modernisme* (Sagrada Família, Casa Amatller, Hospital de Sant Pau,...). Jako ryze samostatné umění je spojeno především s osobnostmi Josepa Llimony a Pau Gargalla, kteří dokázali své sochy dostat i do ryze veřejného prostoru. V jejich díle je patrná inspirace Francouzem Augustem Rodinem. Modernistické sochařství v sobě spojuje vlivy realismu a symbolismu.
- Důležitými postavami v tomto ohledu jsou i premodernisté, v realismu tvořící bratři **Agapit** a **Venanci Vallmitjana**, kteří měli klíčovou roli při tvorbě katalánského modernismu v sochařství, a to zejména jako mistři a učitelé pozdější generace modernistů v čele s Josepem Llimonou. Bratři Vallmitjanové jsou autory několik známých sochařských děl v barcelonském Parc de la Ciutadella a Gran Teatre del Liceu.
- Mezi nejvýraznější osobnosti modernistického sochařství v Katalánsku patří: **Eusebi Arnau**, **Manuel Fuxà**, **Alfons Juyol**, **Josep Llimona**, **Miquel Blay**, **Enric Clarasó**, **Josep Reynés**, **Eduard Alentorn** a **Pau Gargallo**.

Josep Llimona i Bruguera (1864-1934)

- Pravděpodobně nejvýraznější sochař katalánského modernismu. Narozen v Barceloně – umělecká rodina, bratr Joan významný modernistický malíř (spolu s ním roku 1893 založil Cercle Artístic de Sant Lluç). Studoval nejprve na barcelonské Escola de la Llotja, později v učení v dílně bratří Vallmitjaových.
- Výrazný talent prokázal již jako 16letý – získává stipendium barcelonské radnice a další 4 roky stráví v Římě. Tam také vzniká nápad na monumentální jezdeckou sochu Ramona Berenguera III., která získala nejvyšší ocenění na Světové výstavě 1888 a dnes se nachází na *Plaça de Ramon Berenguer el Gran*. Po roce 1900 tvoří celou sérii ženských aktů.
- V začátcích tvořil hodně akademicky, po pobytu v Paříži pod inspirací Rodinem začíná tvořit symbolisticky. Za svého života byl jedním z nejznámějších katalánských sochařů, vystavoval po celé Evropě i v Latinské Americe. Podobně jako mnoho jiných modernistických architektů zanechal řadu děl v podobě náhrobků na různých katalánských hřbitovech. [Více informací](#). Mezi jeho nejvýraznější díla patří: *A Ramon Berenguer III* (Barcelona, 1880-1888), *Modèstia* (Barcelona, 1891), *L'àngel exterminador* (Comillas, 1895), *Desconsol* (Barcelona, 1907), *Virtut* (Cerdanyola, 1910) či *Monument al Dr. Robert* (Barcelona, 1910). Několik drobnějších sochařských děl zanechal i na *Arc de Triomf* a *Monument a Colom* (obojí 1888).

Desconsol (J. Llimona, 1907, [MNAC](#))

Emblematická socha katalánského modernismu. Vytesána z mramoru, městu ji daroval starosta Sanllehy. Má několik replik – pravá sochá se nachází v MNAC, nejznámější replika v Parc de la Ciutadella.

Monument al Dr. Robert (J. Llimona, 1910)

Monument věnován populárnímu barcelonskému starostovi (1899), původně na *Plaça Universitat*. Po občanské válce uklizen do depozitáře, roku 1985 zrekonstruován odhalen na *Plaça Tetuan*.

Enric Clarasó i Daudí (1857-1941)

- Katalánský sochař, svá největší díla vytvořil podobně jako Llimona v duchu symbolismu a pod jasným vlivem A. Rodina. Studoval v La Llotja (+ začátky v ateliéru Joan Roig i Solé). Již v mládí se spřátelil s Rusiňolem a Casasem, patřil mezi hlavní představitele katalánské modernistické bohémy. S Rusiňolem se dokonce v 80. letech 19. stol. dělil o ateliér. Svou první výstavu měl roku 1881, účastnil se mnoha konkurzů na veřejné sochy, v roce 1888 se spolu s Rusiňolem, Casasem a Utrillem vydal do Paříže.
- V Paříži pobývá několik let, během té doby dostává několik veřejných zakázek a umisťuje některé sochy na světové výstavy. Roku 1896 se žení, stává se z něj zapálený katolík (vstup do Cercle Artístic de Sant Lluc) → tvoří mnoho náhrobků a soch s religiózní tematikou, v čemž pokračuje i v dalších dekádách (Barcelona, Latinská Amerika).
- Významné sochy: *Oració* (Vilanova i la Geltrú, 1891), *El forjador* (Sitges, 1894), *Memento Homo* (Barcelona, 1900), *Eva* (Barcelona, 1904), *Monument a Jaume I* (Palma, 1927).

Enric Clarasó
(portrét R. Casase)

Vlevo: **Meditació** (Enric Clarasó, 1895, [info](#)).
Vpravo: **Eva** (Enric Clarasó, 1904, [info](#)).

Memento Homo (Enric Clarasó, 1900)

Nejznámější socha E. Clarasó, ztvárňuje muže kopajícího hrob. Skvěle zachycuje anatomii lidského těla při práci. Inovativní přístup ke ztvárnění práce ve skvostném sochařském díle.

Eusebi Arnau i Mascort (1863-1933)

- Z relativně obyčejné rodiny, po studiích v Barceloně získával zkušenosti v Římě a v Paříži (na prestižní Académie Julian, kde studovali i Mucha či Kupka). Později si otevřel vlastní ateliér, v němž působil i další slavný modernista Pau Gargallo.
- Arnau pracoval pro většinu slavných modernistických architektů: **Domènech i Montaner** (Palau de la Música Catalana, Casa Lleó Morera, Hospital de Sant Pau), **Puig i Cadafalch** (Casa Amatller, Casa Martí, Casa Coll i Regàs) či **Enric Sagnier** (Duana del Port, Temple Expiatori del Tibidabo). V Katalánsku proslul též svými [návrhy výročních medailí](#). Kromě výše uvedených děl je třeba zmínit i jeho práci na různých pomnících v Barceloně (Rius i Taulet, Milà i Fontanals, Joan Maragall).

Medaile ke Světové výstavě 1888 a k 400. výročí objevení Ameriky
(Eusebi Arnau, 1888-1892)

Miquel Blay i Fàbregas (1866-1936)

- Narozen v Olotu do rodiny krejčovských. I přesto se mu od rodičů dostalo maximální podpory, proto studuje kresbu v Olotu, jenž byl tehdy poměrně důležitým uměleckým centrem ve vnitrozemí; pracuje též v dílně Josepa Bergy a bratří Vayredů → doporučen na stipendium → pobyt v Paříži 1888-1891 a 1894-1906; mezitím též pracuje v Římě a vystavuje v Madridu.
- Většinu svých nejslavnějších děl tak vytvořil v Paříži. Po svém návratu do Španělska (1906) se stěhuje do Madridu, kde má mnoho zákazníků, působil tam i jako akademik. Kvůli finančním problémům se věnoval především monumentálním sochařským zakázkám až do konce svého života. Velkou část jeho díla dnes uchovává muzeum v rodném Olotu.
- Mezi jeho nejvýznamnější díla patří: *Els primers freds* (1892), *L'avi Berga* (1895), *Ondina* (1896), *Dona i flors* (1899), *Pensativa* (1900) či *Eclosió* (1905). Významné je též dílo *La cançó popular* na fasádě Palau de la Música Catalana. Vytvořit též řadu pomníků v Madridu, Argentíně, Uruguayi či v Panamě. Roku 1929 vytvořit též několik soch pro monumentální [Font de la Plaça d'Espanya](#) v Barceloně.

Miquel Blay
(portrét R. Casase)

Nalevo: **La cançó popular** (Miquel Blay, 1909)

Alegorické dílo plné symbolismu, představuje prameny tradiční katalánské hudby, vše pod patronátem sv. Jiřího.

Napravo: **Els primers freds** (Miquel Blay, 1892)

Existuje několik verzí (mramor, bronz), které se nacházejí v Barceloně a Olotu. Jedno z prvních modern. děl tohoto sochaře.

Eclosió (Miquel Blay, 1905)

Původně mramorová socha (existují i sádrové kopie), nachází se v Madridu. Oceněna na mnoha mezinárodních výstavách, považována za jednu z nejvýraznějších soch ve Španělsku. Zobrazuje dva mladé milence a bukolický klid celé milostné scény.

Pau Gargallo i Catalán (1881-1934)

- Narozen ve vesničce Maella (Aragón), roku 1888 se rodina přestěhovala do Barcelony. Uměleckou dráhu započal v Escola de la Llotja pod vedením Venanciho Vallmitjany, později praxe v ateliéru Eusebiho Arnaua → první zakázky, spolupráce. V Barceloň byl pravidelným návštěvníkem Els Quatre Gats, dobrý přítel Pabla Picassa. Roku 1903 přesun do Paříže, spolupráce s A. Rodinem.
- Do Barcelony se vrací roku 1904, otevírá si vlastní ateliér, i když později je opět na delší čas v Paříži. Díky dobrým kontaktům pracuje na mnohých architektonických skvostech (Palau de la Música Catalana, Hospital de Sant Pau, Institut Pere Mata). Jeho dílo se pohybuje ve dvou základních stylech – klasičtější spojený s noucentismem, a avantgardnější spojený s neustálým experimentováním. Proto je Gargallo považován za jednoho z nejtalentovanějších a nejvýraznějších katalánských sochařů 20. století. Zároveň je Gargallo jedním z nejvíce zastoupených sochařů v katalánském veřejném prostoru.
- Většina jeho díla časově již do modernismu nespadá, přesto je Gargallo považován za nedílnou součást *generace Els Quatre Gats*. Mezi jeho nejvýznamnější díla vystavená v MNAC v Barceloně patří: *Retrat de Picasso* (1913), *El violinista* (1920) a *Gran ballarina* (1929). Velice známá je i socha *Urà* (1933) ve vestibulu barcelonské radnice. [Museo Pablo Gargallo](#) se nachází v Zaragoze.

Urà (Pau Gargallo, 1933)

Modernisme – užité umění

Modernisme – užité umění

- **Keramika (a mozaika):** Tradičně hojně užívaná při stavbách v Katalánsku a ve Valencii. Keramické dlaždičky se staly využívaným dekorativním prvkem u řady staveb z období *modernisme*. Důležitou roli v tomto hrála **fabrika Pujol i Bausis**, která většinu kachlíků pro slavné architekty vyráběla. Mezi umělce, kteří s keramikou nejvíce pracovali, patřili: **Lluís Bru, Mario Maragliano, Jeroni Granell, Hipòlit Monseny, Josep Maria Jujol**. V menší míře se ve stylu *modernisme* vyráběly i dekorativní keramické předměty (vázy, sošky, domácí potřeby).
- **Kovotepectví:** Důležitá součást modernistických obydlí → oplocení, kliky, balkony, lampy... Důležitými osobnostmi byli zejména **Frederic Masriera Campins** nebo **Joan Oñós**.
- **Nábytek:** Nedílná součást modernistických interiérů. Bohatě zdobené kusy nábytku vyrobené na míru, často z drahých dřev. Obvykle si ho navrhovali sami architekti (Gaudí, Jujol, Domènech i Montaner); mezi nejdůležitější řemeslníky v tomto odvětví patřili též **Gaspar Homar, Joan Busquets** či **Francesc Vidal i Jevellí**.
- **Vitráže:** V modernistických stavbách se jim dostává privilegovaného prostoru. U řady budov tvoří jejich charakteristické rysy (Palau de la Música Catalana, Casa Lleó Morera). Mezi důležité osobnosti patřili zejména **Alexandre de Riquer** a **Antoni Rigalt**.

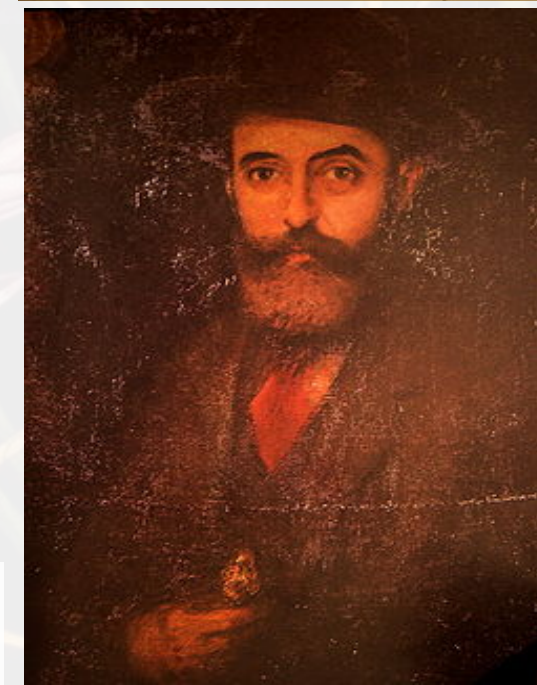
Modernisme – užité umění

- **Grafický design a dekorace interiérů:** Kromě designu interiérů se velkou módou *modernisme* stal i grafický design (časopisy, reklamní plakáty apod.). V této oblasti v Katalánsku vyčnívali zejména **Alexandre de Riquer, Ramon Casas, Apel·les Mestres** či **Ermenegild Miralles**.
- **Šperky:** Nedílná součást modernistického životního stylu. Na některých špercích se podíleli sami architekti, jinak se jejich návrhům věnovali kupříkladu **Alexandre de Riquer, Josep Maria Jujol, Eusebi Arnau, Pau Gargallo** či **Dionís Renart**.
- **Textil:** Závěsy, tapety, textilní design i móda – opět vhodné doplňky celkového životního stylu. V tomto oboru působili **Puig i Cadafalch, Alexandre de Riquer, Antoni Maria Gallissà**. Mezi slavné módní návrháčky patřily **Madame Renaud, Maria Molist** a **Carolina Montagne**.

Další modernističtí umělci

- **Alexandre de Riquer (1856-1920):** Všestranný umělec (malíř, designér, spisovatel, poeta). Pocházel ze šlechtické rodiny, jedna z nejvýraznějších osobností *modernisme*. Část mládí prožil ve Francii, v Barceloně studoval na Escola de la Llotja. Patřil do katalánských uměleckých a intelektuálních kruhů. Na rozdíl od většiny ostatních modernistů Riquer vycházel z anglické tradice. Věnoval se takřka všem druhům výtvarného umění, nejvíce ale proslul svými reklamními plakáty. Alexandre de Riquer je zároveň první z důležitých osobností významné katalánské intelektuální rodiny (Martí de Riquer, Borja de Riquer). [Více info.](#) ([VIDEO1](#), [VIDEO2](#)).
- **Gaspar Homar i Mezquida (1870-1953):** Truhlářině a designu nábytku se věnoval již od 13 let, praxe v dílně Francesca Vidala. Na počátku 20. stol. spolupracoval s předními architekty *modernisme*, jeho dílo bylo mezinárodně oceňováno na nejrůznějších výstavách. Dílnu měl na *Rambla de Catalunya*, vedle ateliéru A. de Riquera. Část jeho tvorby dnes k vidění v MNAC nebo Museu del Modernisme v Barceloně. [Více info.](#)

Nahoře: **A. de Riquer** - portrét

Dole: **Gaspar Homar** - portrét

Ukázka plakátů z dílny A. de Riquera

Další modernističtí umělci

- **Eudald Puntí (18??-1889):** Truhlářský a řezbářský mistr, šikovný řemeslník a vynálezce nových výrobních postupů (patent na posuvné dveře), jeho dílna spjata s Gaudím (výroba Gaudího pracovního stolu, následně zakázky pro Casa Vicens, El Capricho, Palau Güell).
- **Llorenç Matamala i Piñol (1856-1927):** Katalánský sochař, od mládí se přátelil s Gaudím, později se stal jeho dvorním sochařem (v prvních letech specializace na návrhy ozdobných kování – v této oblasti s Gaudím spolupracoval též Joan Oñós). Svůj ateliér měl vedle dílny Eudalda Puntího, s nímž na řadě projektů spolupracoval. Pro Gaudího pracoval zejména na sochách v Casa de los Botines a v chrámu Sagrada Família; slavnému architektovi připravoval i sádrové modely dalších fází rozestavěného chrámu.
- **Ermenegild Miralles i Anglès (1859-1931):** Barcelonský litograf, dekoratér a knihař. O jeho soukromém životě se mnoho neví, v letech 1899-1900 působil jako ředitel modernistického časopisu *Hispania*, který sám založil. Jako knihař pracoval pro nakladatelství Montaner i Simó. Měl dvě velké litografické a knihvazačské dílny na [c/Bailèn](#). Na Světové výstavě 1888 získal za své litografie ocenění, spolupracoval mimo jiné s Gaudím (Casa Vicens) → i naopak (Finca Miralles).

Další modernističtí umělci

- **Antoni Rigalt i Blanc (1861-1914):** Barcelonský malíř a vitrážista, spolu s architektem Jeronim Granellem založil uměleckou dílnu, odkud pocházela většina nejslavnějších vitráží té doby (restaurační práce i tvorba na zakázku) → Palau de la Música Catalana, Casa Lleó Morera, Casa Trinxet.
- **Mario Maragliano i Navonne (1864-1944):** Italský hudebník, později tvůrce mozaik. Od roku 1884 působil v Barceloně a Madridu – do Španělska přinesl novou techniku tvorby mozaik. Pracoval se všemi slavnými modernistickými architekty, mezi jeho nejznámější projekty patří Casa Amatller, Hospital de Sant Pau, Palau de la Música Catalana, Krypta v Sagrada Família či Caixa d'Estalvis de Sabadell.
- **Lluís Bru i Salelles (1868-1952):** Katalánsko-valencijský (narozen v Ondaře, Alacant) scénograf a tvůrce mozaik – podle mnohých nejlepší z celého katalánského modernismu. Pocházel z umělecké rodiny, svou profesní kariéru zahájil okolo roku 1900, když si otevřel vlastní ateliér. Během *modernisme* byl takřka u všeho spojeného s mozaikou – dlouhé roky byl hlavním designérem kachliček pro společnost Pujol i Bausis; zároveň spolupracoval na mozaikové výzdobě velké většiny slavných modernistických budov (Casa Lleó Morera, Institut Pere Mata, Palau de la Música Catalana, La Rotonda, Casa Comalat, Palau del Baró de Quadras, Hospital de Sant Pau). Významná byla i jeho scénografická činnost v Gran Teatre del Liceu.

Nahoře:
Casa Vicens (Gaudí)

Dole:
Kachlička (A. M. Gallissà)

Vpravo:
Návrh keramiky (Bru)